

després de 40 anys que el moviment feminista a Mèxic va aconseguir reivindicar i garantir en lleis i polítiques públiques alguns drets de les dones, és moment de "reinventar" les propostes per l'equitat de gènere i redefinir, per exemple, la cura de les i els fills com una responsabilitat familiar i de l'Estat, i la conciliació entre la maternitat i el món del treball.

La acadèmica **Teresina de Barbieri** -una de les principals teòriques a Mèxic i Amèrica Llatina del moviment feminista- adverteix que les mexicanes no poden llançar les campanes al vol, atès que "el que avui veiem com solucions (en educació, salut i condicions laborals) no són de cap manera definitives, són pal·liatius per anar millorant, però posen de manifest totes les contradiccions en les quals ens trobem les dones en la vida real".

La investigadora de l'Institut d'Investigacions Socials de la UNAM conversa amb Cimacnoticias a casa seva a Coyoacán sobre els èxits i temes pendents del moviment pels drets femenins, de cara al 8 de març, Dia Internacional de la Dona.

Autocrítica, **De Barbieri** subratlla que les demandes feministes no es poden estancar. "Cada conquesta nova mostra que hi ha altres passos que donar", ressalta. Sobre la commemoració del 8 de març, lamenta que "segons sembla" l'efemèride ha perdut "el sentit polític que li va donar origen".

"Dones i homes no som iguals davant la llei"

- ¿Quin sentit té tenir un dia de les dones? -□ és la primera pregunta a la mestra en Sociologia per la Facultat Llatinoamericana de Ciències Socials (Flacso), a Santiago de Xile .

- ¿Quin sentit té? Crec que de tenir en compte que no hi ha igualtat entre tots els éssers humans com proclama la Declaració Universal dels Drets Humans, i les constitucions dels països, és a dir no som iguals homes i dones davant la llei.

"Hi ha una quantitat d'institucions, d'espais, on aquesta desigualtat es manifesta, on a més cobra característiques de violència i inequitat per a les dones, en totes les categories: per a les nenes, les adolescents, les joves, les madures, les velles, en totes.

"Les dones hem d'estar sempre a la defensiva perquè sabem que en infinitat d'espais ens van a frenar, les dones no tenim-com diuen els textos legals-la mateixa capacitat de (exercir) els mateixos drets a la llibertat i a la mateixa dignitat humana. Aquests són els conceptes fonamentals, ser igualment dignes i igualment lliures".

Cal recordar que no hi ha un acord històric sobre l'origen del 8 de març. S'ha difós que

l'efemèride va ser instaurada per les dones socialistes d'Europa, principalment a Alemanya, com ara **Rosa Luxemburg** i **Clara Zetkin**, que, en plena expansió industrial, reivindicar els drets de les treballadores.

A Mèxic, durant el govern de **Lázaro Cárdenas**, el 8 de març va consolidar l'organització de les dones i va impulsar demandes comuns com el vot femení. El 1935 les militants del Partit Nacional Revolucionari -avui PRI- i del Partit Comunista Mexicà van fer front comú per les demandes femenines.

Als seus 74 anys d'edat, **Teresina de Barbieri**, originària de Montevideo, Uruguai, reflexiona sobre la rellevància del moviment feminista a Mèxic durant la dècada dels 70 i la vigència de commemorar el 8 de març.

"És una commemoració important per a les dones, per a les diferents organitzacions de dones, potser és un dia molt utilitzat per alguns sectors. Fins ara no sembla ser utilitzat pel comerç, com passa amb el Dia de les Mares. En alguns centres de treball es celebra a les dones, es reconeix la seva capacitat de treball i la doble jornada, i ha servit per això.

"Per al moviment feminista (el 8 de març ha servit) per mostrar tot el que hi ha darrere, tot el que no està fet i totes les coses per les quals cal seguir treballant."

Els reptes

□

Des de finals dels anys 60, **De Barbieri** va començar a investigar el moviment feminista llatinoamericà, la salut reproductiva, el laïcisme, la població i el desenvolupament, i com a especialista en gènere ha ocupat càrrecs en l'Organització Internacional del Treball (OIT) i la Comissió Econòmica per a Amèrica Llatina i el Carib (Cepal), entre altres organismes.

Amant per igual de les artesanies llatinoamericanes que de les pintures avantguardistes, l'autora de "El treball domèstic entre obreres i esposes d'obrers" relata que durant la seva estada a Xile es va identificar amb la lluita de **Salvador Allende** contra les dictadures militars.

Anys més tard va arribar a Mèxic, on actualment radica i es va convertir en una icona el moviment per la defensa dels drets de les dones.

- ¿Des de la seva experiència quins són les aportacions del feminisme a la democràcia?

-Tot moviment de dones és democràtic en essència perquè reivindica la condició humana i ciutadana d'un sector de la població. El feminisme li ha donat a les dones la condició de ciutadanes, la capacitat i el dret a incidir en la societat, no només a escollir representants, també a exigir i plantejar les seves exigències a aquests governants.

- ¿El balanç d'aquests 40 anys de feminisme a Mèxic és positiu?

-És clar, no ho podem negar, ha aconseguit coses, ha aconseguit redreçar certes polítiques públiques, ha aconseguit interessar a diverses autoritats perquè prenguin certes mesures i

Escrit per Anayeli García Martínez, CIMAC / La Independent
dimecres, 7 de març de 2012 09:55

perquè donin suport demandes, i crec que a aquesta altura les organitzacions de dones i les institucions socials tenen un problema greu que és que no tenen diagnòstics actualitzats de la condició de les dones.

"Cal saber com són i no basar exclusivament les polítiques públiques en el que la gent demanda, està bé el que la gent demanda, però per què, en quines condicions, ja qui s'ha de satisfer en primer lloc. Crec que això és una cosa que el moviment feminista no ha aconseguit tot i que els estudis de gènere s'han expandit per molts llocs. "

Per a la també autora de "Sobre la categoria de gènere: una introducció teòrico-metodològica", el feminisme va aconseguir elevar els nivells d'educació, despenalitzar la interrupció de l'embaràs en el Districte Federal, desemmascarar la violència de gènere i els assassinats impunes de dones, i posar en relleu la necessitat d'ampliar els serveis de salut sexual i reproductiva.

Teresina de Barbieri assenyala que al món, a partir del 2000, temes com la crisi financera o el narcotràfic van provocar que en els governs baixés la preocupació pel tema de gènere, en el benentès que els països suposadament "són més democràtics i desenvolupats, i per tant més equitatius ". Per això, l'especialista emfatitza que els reptes per al moviment feminista són immensos.

Coincidint amb la commemoració pel 8 de març, un grup de col·legues de la UNAM retrà aquest mateix dia un homenatge a la sociòloga, per ser una de les principals investigadores a obrir camí a favor dels drets de les dones.